

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 5 Μαρτίου 2014, με την εξής σύνθεση : Ιωάννης Καραβοκύρης, Πρόεδρος, Νικόλαος Αγγελάρας, Ιωάννης Σαρμάς, Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Σωτηρία Ντούνη, Μιχαήλ Ζυμής, Ευφροσύνη Κραμποβίτη και Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη, Αντιπρόεδροι, Χρυσούλα Καραμαδούκη, Γεώργιος Βοΐλης, Γεωργία Μαραγκού, Βασιλική Ανδρεοπούλου, Μαρία Αθανασοπούλου, Ελένη Λυκεσά, Σταμάτιος Πουλής, Δημήτριος Πέππας, Δέσποινα Καββαδία - Κωνσταντάρα, Αγγελική Μυλωνά, Γεωργία Τζομάκα, Αργυρώ Λεβέντη, Χριστίνα Ρασσιά, Θεολογία Γναρδέλλη, Βιργινία Σκεύη, Κωνσταντίνος Εφεντάκης, Αγγελική Μαυρουδή, Βασιλική Σοφιανού, Αγγελική Πανουτσακοπούλου, Δημήτριος Τσακανίκας και Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Σύμβουλοι. Γραμματέας : Ιωάννα Αντωνογιαννάκη, Γενική Συντονίστρια.

Διονύσιος Λασκαράτος, Γενικός Επίτροπος Επικρατείας.

Για να δικάσει την από 15 Μαΐου 2012 αίτηση :

του Λ. Χ. του ..., κατοίκου ... (οδός), ο οποίος παρέστη μετά του πληρεξουσίου δικηγόρου του Γεωργίου Εμμανουηλίδη (ΑΜ/ΔΣΑ 5582).

Κ α τ ά του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπεί νόμιμα ο Υπουργός Οικονομικών, ο οποίος παρέστη με τον Σύμβουλο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Κωνσταντίνο Κατσούλα.

Με την αίτηση αυτή, ο αιτών επιδιώκει την αναίρεση της 809/2012 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε:

Τον πληρεξούσιο του αιτούντος, που ζήτησε την παραδοχή της αίτησης.

Τον αντιπρόσωπο του Υπουργού Οικονομικών, ο οποίος ζήτησε την απόρριψη της αίτησης. Και

Τον Γενικό Επίτροπο Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντες τους Δικαστές που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τον Πρόεδρο Ιωάννη Καραβοκύρη και την Αντιπρόεδρο Ευφροσύνη Κραμποβίτη, που αποχώρησαν από την υπηρεσία λόγω ορίου ηλικίας, τους Αντιπροέδρους Ανδρονίκη Θεοτοκάτου, Μιχαήλ Ζυμή (ήδη Γενικό Επίτροπο Επικρατείας), Γαρυφαλλιά Καλαμπαλίκη και τους Συμβούλους Βασιλική Ανδρεοπούλου, Δημήτριο Πέππα και Χριστίνα Ρασσιά που είχαν κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981).

Άκουσε την εισήγηση της Συμβούλου Ευφροσύνης Παπαθεοδώρου. Και**Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα****Σκέφθηκε κατά το νόμο**

1. Για την άσκηση της υπό κρίση αίτησης αναίρεσης έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο (βλ. το ..., Σειρά Α', ειδικό έντυπο παραβόλου).

2. Με την υπό κρίση αίτηση, όπως οι λόγοι αυτής αναπτύσσονται με το νομίμως κατατεθέν στις 5.3.2014 υπόμνημα, ζητείται παραδεκτώς η αναίρεση της 809/2012 οριστικής απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία απορρίφθηκε έφεση του ήδη αιτούντος, Πλοιάρχου του Λιμενικού

Σώματος ε.α., κατά της .../2009 πράξης της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), με την οποία απορρίφθηκε η από 18.3.2008 αίτησή του για την τροποποίηση της .../2003 πράξης κανονισμού σύνταξης της ίδιας ως άνω Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ., κατά το μέρος που δεν υπολογίστηκε στο συνολικό χρόνο πραγματικής και συντάξιμης υπηρεσίας του το χρονικό διάστημα από 10.12.1976 έως 10.9.1984, κατά το οποίο αυτός παρέμεινε εκτός του Λιμενικού Σώματος, λόγω απόταξής του εξαιτίας της τέλεσης γάμου χωρίς άδεια της υπηρεσίας.

3. Με την αίτηση αυτή, και κατ' εκτίμησή της, ο αναιρεσείων επιδιώκει την εξαφάνιση της προσβαλλόμενης απόφασης για εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή των διατάξεων που διέπουν την επίδικη υπόθεση.

4. Το άρθρο 65 του π.δ/τος 169/2007 «Κώδικας Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων» (Α' 210) ορίζει ότι: «Η πράξη της Διοίκησης που αναγνωρίστηκε ως παράνομη με τελεσίδικη απόφαση ή συμβιβασμό, θεωρείται σαν να μην έχει γίνει για τις συνέπειές της σχετικά με το δικαίωμα σύνταξης και ο χρόνος που διανύθηκε εξαιτίας της εκτός της υπηρεσίας λογίζεται ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας». Περαιτέρω, το άρθρο 50 του π.δ/τος 18/1989 «Κωδικοποίηση διατάξεων νόμων για το Συμβούλιο της Επικρατείας» (Α' 8) ορίζει ότι: «1. Η απόφαση που δέχεται την αίτηση ακυρώσεως απαγγέλλει την ακύρωση της προσβαλλόμενης πράξης και συνεπάγεται νόμιμη κατάργησή της έναντι όλων, είτε πρόκειται για κανονιστική είτε πρόκειται για ατομική πράξη ...
... 5. Οι αποφάσεις της Ολομελείας, ακυρωτικές και απορριπτικές, καθώς και των Τμημάτων, αποτελούν μεταξύ των διαδίκων δεδικασμένο που ισχύει και σε

κάθε υπόθεση ή διαφορά ενώπιον δικαστικής ή άλλης αρχής, κατά την οποία προέχει το διοικητικής φύσεως ζήτημα που κρίθηκε από το Συμβούλιο» (βλ. και άρθρο 4 παρ. 1 του ν. 702/1977 «Περί υπαγωγής, υποθέσεων εις τα διοικητικά δικαστήρια, αντικαταστάσεως, τροποποιήσεως και καταργήσεως διατάξεων του Ν.Δ. 170/1973 "περί του Συμβουλίου της Επικρατείας"» (Α' 268) περί αναλογικής εφαρμογής των ανωτέρω διατάξεων επί αιτήσεων ακυρώσεως ενώπιον των Διοικητικών Εφετείων). Τέλος, το άρθρο 95 παρ. 5 του Συντάγματος ορίζει ότι: «Η διοίκηση έχει υποχρέωση να συμμορφώνεται προς τις δικαστικές αποφάσεις». Από τον συνδυασμό των ανωτέρω διατάξεων συνάγεται ότι, όταν έχει αναγνωρισθεί με τελεσίδικη (ή αμετάκλητη) δικαστική απόφαση η παρανομία διοικητικής πράξης και η πράξη αυτή έχει ακυρωθεί, πράγμα που έχει ως συνέπεια την κατάργησή της από τότε που εκδόθηκε έναντι όλων, διαδίκων και μη, η πράξη αυτή θεωρείται σαν να μην εκδόθηκε και για τις συνταξιοδοτικές συνέπειες που απορρέουν από αυτήν (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 614/2002). Ειδικότερα, οι δυσμενείς συνταξιοδοτικές συνέπειες που απέρρευσαν για τον υπάλληλο ή τον στρατιωτικό από υπηρεσιακή μεταβολή, όπως, μεταξύ άλλων, η μη αναγνώριση ως πραγματικού και συντάξιμου του χρόνου που αυτός παρέμεινε, συνεπεία αυτής, εκτός υπηρεσίας, αίρονται, εφόσον η διοικητική πράξη που επέφερε τη μεταβολή, διαγνώστηκε ως παράνομη με την ακυρωτική απόφαση (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 1117/2003).

5. Με τη 2176/2004 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας έγιναν δεκτά τα εξής: «Κατά γενική αρχή του διοικητικού δικαίου η οποία έχει εφαρμογή εφ' όσον ο νόμος δεν ορίζει το αντίθετο, η Διοίκηση δεν

έχει, κατ' αρχήν, υποχρέωση να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της, για τις οποίες έχει παρέλθει η κατά νόμο προθεσμία προσβολής ή που έχουν προσβληθεί ανεπιτυχώς. Στις περιπτώσεις όμως κατά τις οποίες με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ακυρώνεται ατομική διοικητική πράξη για το λόγο ότι στηρίχθηκε σε διάταξη αντίθετη προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου ή σε κανονιστική πράξη της Διοικήσεως που δεν έχει νόμιμο εξουσιοδοτικό έρεισμα, η αρχή αυτή κάμπτεται για τις λοιπές ομοίου περιεχομένου ατομικές διοικητικές πράξεις οι οποίες έχουν εκδοθεί με βάση την ίδια διάταξη, εφ' όσον για την ανάκλησή τους υποβληθεί στη Διοίκηση αίτηση σε εύλογο χρόνο μετά τη δημοσίευση της ακυρωτικής αποφάσεως του δικαστηρίου, από πρόσωπο που έχει έννομο συμφέρον. Στην περίπτωση αυτή η Διοίκηση είναι υποχρεωμένη να επανεξετάσει τη νομιμότητα της πράξεως και να προχωρήσει στην ανάκλησή της, εντός του πλαισίου της απονεμομένης από το νομοθέτη διακριτικής ευχέρειας ή δεσμίας αρμοδιότητος για την έκδοσή της, κατ' εκτίμηση των λόγων υπερέτερου δημοσίου συμφέροντος που τυχόν επιβάλλουν ή αποκλείουν την ανάκλησή της, της ανάγκης προστασίας δικαιωμάτων τρίτων που εκτήθησαν καλοπίστως από την εφαρμογή της και του χρόνου που διέρρευσε από την έκδοσή της. Εφ' όσον η Διοίκηση, κατ' εκτίμηση των ανωτέρω προϋποθέσεων, προβεί στην ανάκληση της πράξεως που εκδόθηκε κατ' εφαρμογήν ανίσχυρης διατάξεως, η ενέργεια αυτή δεν αντιστρατεύεται την ανάγκη ασφαλείας του δικαίου και σταθερότητας των διοικητικών καταστάσεων, αλλ' αντιθέτως είναι σύμφωνη προς τις αρχές του κράτους δικαίου, της νομιμότητας της δράσεως της Διοικήσεως και της χρηστής διοικήσεως, οι οποίες δεν ανέχονται τη διατήρηση

σε ισχύ νομικών ή πραγματικών καταστάσεων που δημιουργήθηκαν κατά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου. Τυχόν δε παράλειψη της Διοικήσεως να ανακαλέσει, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, την παράνομη πράξη της, τεκμαιρομένη με την άπρακτη πάροδο τριμήνου από την υποβολή της αιτήσεως του ενδιαφερομένου, συνιστά παράλειψη οφειλομένης νόμιμης ενέργειας, προσβλητή με αίτηση ακυρώσεως κατά το άρθρο 45 παρ. 4 του π.δ/τος 18/1989» (βλ. και ΣτΕ 2177/2004, 2736/2005, 1175, 2564, 2738/2008, 3414, 3416, 171/2009, 1845/2010, 2681/2011, 933/2012, 2923/2013, 1633/2014, 19/2015).

6. Κατά τη γνώμη που κράτησε στο Δικαστήριο, η θεσπιζόμενη με τη διάταξη του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007 ρύθμιση, όπως έχει ερμηνευθεί από την Ολομέλεια του Δικαστηρίου τούτου (βλ. απόφ. 493/1992), αναφέρεται σε πράξη της Διοίκησης, που αφορά ευθέως τον δικαιούχο της σύνταξης, ο οποίος και παρέμεινε, συνεπεία αυτής, εκτός υπηρεσίας. Αν, αντιθέτως, η παράνομη διοικητική πράξη αφορά τρίτον, το καθιερούμενο με την ερμηνευόμενη διάταξη πλάσμα ισχύει αποκλειστικά ως προς αυτόν και ο εκτός υπηρεσίας χρόνος λογίζεται, εφόσον συντρέχουν και οι λοιπές ανωτέρω προϋποθέσεις, ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας μόνο υπέρ του τρίτου. Περαιτέρω, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 80 παρ. 1 και 73 παρ. 2 του Συντάγματος, οι συνταξιοδοτικές διατάξεις πρέπει να ερμηνεύονται στενά και δεν επιτρέπεται, με διασταλτική ερμηνεία ή ανάλογη εφαρμογή τους, να διευρύνεται ο κύκλος των δικαιουμένων σύνταξης προσώπων ή να καθίστανται ευνοϊκότερες οι προϋποθέσεις αναγνώρισης του συνταξιοδοτικού δικαιώματος (Ε.Σ. Ολομ. 3409/2014, 1572/2010, 680/2005). Τούτο δε, πολλώ μάλλον, όταν τίθεται

ζήτημα συνδυαστικής ερμηνείας των εν λόγω διατάξεων με γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου, οι οποίες έχουν συμπληρωματικό χαρακτήρα και ισχύουν όταν δεν υπάρχει σχετικός κανόνας, που έχει θεσπιστεί με πράξη νομοθετικού οργάνου, ο οποίος στην περίπτωση αυτή αποκλείει την εφαρμογή τους (πρβλ. ΣτΕ 2804/2012, 1041/2004, 2282/1992). Εκ τούτων παρέπεται ότι ο κανόνας δικαίου που τίθεται με τη διάταξη του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007, δεν δύναται να ερμηνευθεί, σύμφωνα με τη γενική αρχή που διατυπώθηκε με τη 2176/2004 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, ώστε να διευρυνθεί το πεδίο εφαρμογής αυτού και να καταλάβει και τις ομοίου περιεχομένου με την ακυρωθείσα, πλην όμως, μη προσβληθείσες αυτοτελώς ατομικές διοικητικές πράξεις που πάσχουν την ίδια πλημμέλεια, έστω και εάν αυτή συνίσταται στην αντίθεση της διάταξης επί της οποίας ερείδονται, προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου. Άλλωστε, ο κανόνας που διατυπώθηκε στην προπαρατεθείσα απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας με τη μορφή της γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου, δεν παράγει ισοδύναμο με τη δικαστική ακύρωση της διοικητικής πράξης αποτέλεσμα, διότι η συνδρομή των προϋποθέσεων που τάσσονται με την ως άνω «γενεσιουργό» του προκείμενου κανόνα απόφαση, δεν συνεπάγεται την άνευ άλλου τινός υποχρέωση της Διοίκησης να ανακαλεί τις εν λόγω παράνομες πράξεις της, αλλά μόνο να επανεξετάσει τη νομιμότητά τους, καθώς και εάν συντρέχουν οι περαιτέρω προϋποθέσεις ανάκλησής τους, λαμβάνοντας υπόψη και τις άλλες παραμέτρους που τίθενται με την ίδια απόφαση, ήτοι λόγους δημοσίου συμφέροντος, τον χρόνο που έχει διαρρεύσει από την έκδοσή τους,

καθώς και την ανάγκη προστασίας δικαιωμάτων τρίτων (ΣτΕ 2736/2005). Η οφειλόμενη, επομένως, επανεξέταση δεν αποτελεί «μονόδρομο» προς την ανάκληση της πράξης, αφού καταλείπεται και πάλι στη Διοίκηση ένα στάδιο εκτιμητικής ευχέρειας - υποκείμενης, πάντως, σε δικαστικό έλεγχο- κατά το οποίο διατηρεί τη δυνατότητά της να αρνηθεί αιτιολογημένα την ανάκληση συγκεκριμένης πράξης. Εκ των ανωτέρω συνάγεται ότι, ελλείπει ρητής ειδικής νομοθετικής ρύθμισης περί εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 65 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα και σε πράξεις που πάσχουν από την ίδια με την ακυρωθείσα πράξη παρανομία, για την επέλευση της προβλεπόμενης σε αυτήν ως άνω σοβαρής έννομης (συνταξιοδοτικής) συνέπειας, ήτοι την αναγνώριση ως πραγματικού και συντάξιμου του χρόνου που ο υπάλληλος ή ο στρατιωτικός παρέμεινε εκτός υπηρεσίας εξαιτίας παράνομης πράξης της Διοίκησης, απαιτείται σαφώς διάγνωση της παρανομίας της πράξης αυτής με δικαστική απόφαση με δύναμη δεδικασμένου, εκδοθείσα ειδικώς υπέρ αυτού. Εναπόκειται δε, περαιτέρω, στον νομοθέτη να θεσπίσει, με ειδικό μάλιστα συνταξιοδοτικό νόμο, σύμφωνα με την οριζόμενη στο άρθρο 73 παρ. 2 του Συντάγματος διαδικασία (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 1205/2009), επέκταση της ως άνω (ευνοϊκής) συνταξιοδοτικής μεταχείρισης και σε άλλα, μη καταλαμβανόμενα από το δεδικασμένο πρόσωπα, που απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία, συνεπεία διοικητικών πράξεων που πάσχουν την ίδια πλημμέλεια με την ακυρωθείσα. Άλλωστε, η ερμηνεία αυτή της επίμαχης συνταξιοδοτικής διάταξης συνάδει και με την ανάγκη προστασίας της συνταγματικώς κατοχυρωμένης αρχής της ασφάλειας δικαίου, ειδικές εκφάνσεις της οποίας αποτελούν οι θεσμοί της

δικαστικής προσβολής των διοικητικών πράξεων εντός ορισμένης προθεσμίας και του δεδिकाσμένου που απορρέει από τις δικαστικές αποφάσεις. Η αρχή αυτή αποτυπώνεται στις διατάξεις του εθνικού δικαίου (βλ. άρθρα 94 παρ. 4 και 95 παρ. 5 του Συντάγματος, άρθρο 50 του π.δ. 18/1989 και άρθρα 196 κ. επ. του Κώδικα Διοικητικής Δικονομίας, ν. 2717/1999, Α' 97), οι οποίες προσδιορίζουν με σαφήνεια τις συνέπειες των δικαστικών αποφάσεων, χωρίς να προβλέπουν επέκταση των αποτελεσμάτων τους σε άλλες, τυχόν όμοιες, περιπτώσεις που δεν απετέλεσαν αντικείμενο της κριθείσας διαφοράς (πρβλ. μειοψ. στις ΣτΕ 2176 και 2177/2004). Αντιθέτως, οι ως άνω κανόνες που ρυθμίζουν τα υποκειμενικά όρια του δεδικασμένου, ορίζουν ότι αυτό ισχύει μόνο μεταξύ των διαδίκων (inter partes) και, ως εκ τούτου, η δεσμευτική του ενέργεια δεν αφορά άλλα, πλην ορισμένων καθορισμένων από τον νόμο, πρόσωπα. Συναφώς, το απόλυτο ακυρωτικό αποτέλεσμα, παρόλη τη διαπλαστική ενέργεια που αναπτύσσει έναντι όλων, καταλαμβάνει μόνο την προσβληθείσα πράξη. Ως εκ τούτου, στο πλαίσιο της υποχρέωσης συμμόρφωσης της Διοίκησης που απορρέει από αυτό, συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, την κατάργηση, σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη (άρθρο 65) του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, των δυσμενών συνταξιοδοτικών συνεπειών που απορρέουν αποκλειστικά και μόνο από τη συγκεκριμένη πράξη που ακυρώθηκε.

7. Κατά τη γνώμη, όμως, των Συμβούλων Θεολογίας Γναρδέλλη, Κωνσταντίνου Εφεντάκη, Βασιλικής Σοφιανού, Αγγελικής Πανουτσακοπούλου, Δημητρίου Τσακανίκα και Ευφροσύνης Παπαθεοδώρου, που μειοψήφησαν, με την ανωτέρω 2176/2014 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της

Επικρατείας αποτυπώθηκε μία επιβεβλημένη από το ισχύον Σύνταγμα και την ρητώς πλέον κατοχυρωμένη αρχή του Κράτους δικαίου (άρθρο 25 παρ. 1 εδάφιο πρώτο του Συντάγματος κάμψη της γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου περί διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της, μεταξύ άλλων, όταν η διάταξη στην οποία στηρίχθηκαν, κρίθηκε με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ως αντίθετη προς συνταγματικές ή άλλες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις. Η νομολογιακή δε επιβεβαίωση της τελευταίας αυτής γενικής αρχής, με την οποία έγινε δεκτή μία ακόμη εξαίρεση από τον κανόνα ότι η Διοίκηση δεν υποχρεούται, κατ' αρχήν, να ανακαλεί τις παράνομες πράξεις της, προσέδωσε στην αρχή αυτή χαρακτήρα κανόνα δικαίου, ο οποίος, μάλιστα, ενόψει της στενής σύνδεσής του με την ως άνω θεμελιώδη αρχή του Κράτους δικαίου, έχει αποκτήσει συνταγματική περιωπή και, συνακόλουθα, αυξημένη τυπική ισχύ, με αποτέλεσμα να υπερισχύει κάθε αντίθετης νομοθετικής ρύθμισης. Ειδικότερα, εφόσον συντρέξουν οι προϋποθέσεις που τάσσονται με την ως άνω απόφαση, η διακριτική ευχέρεια προς ανάκληση τρέπεται σε υποχρέωση της Διοίκησης να επανεξετάσει τη νομιμότητα των λοιπών ομοίου περιεχομένου ατομικών διοικητικών πράξεων που έχουν εκδοθεί κατ' εφαρμογή της κριθείσας ως ανίσχυρης διάταξης και κατόπιν εκτίμησης και των άλλων παραμέτρων, που επίσης τίθενται με την ίδια απόφαση, να προχωρήσει στην ανάκλησή τους. Εξάλλου, η εκτίμηση αυτή δεν συνιστά σε καμιά περίπτωση άσκηση διακριτικής ευχέρειας, δεδομένου ότι, μόλις το διοικητικό όργανο διαπιστώσει τη συνδρομή όλων των νομίμων προϋποθέσεων, οφείλει να ανακαλέσει την παράνομη πράξη. Τυχόν δε παράλειψη της Διοίκησης να

ανακαλέσει, υπό τις ανωτέρω προϋποθέσεις, την παράνομη πράξη της, τεκμαιρόμενη με την άπρακτη πάροδο τριμήνου από την υποβολή της αίτησης του ενδιαφερομένου, συνιστά παράλειψη οφειλομένης νόμιμης ενέργειας, ενώ σε περίπτωση ρητής άρνησης, ο δικαστής θα ασκήσει έναν πλήρη έλεγχο νομιμότητας, βασιζόμενος στην αιτιολογία της πράξης, η οποία, ως εκ της φύσεως αυτής, είναι υποχρεωτική. Συναφώς, η διάταξη του άρθρου 65 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα, ερμηνευομένη υπό το φως τόσο της ως άνω συνταγματικής αρχής του Κράτους δικαίου και της απορρέουσας από αυτή αρχής της νομιμότητας, οι οποίες δεν ανέχονται τη διατήρηση σε ισχύ νομικών ή πραγματικών καταστάσεων που δημιουργήθηκαν κατά κατάφωρη παραβίαση του δικαίου, όσο και της ομοίως συνταγματικώς κατοχυρωμένης αρχής της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος), σύμφωνα με την οποία δεν δικαιολογείται η διαφορετική μεταχείριση εκείνων που υφίστανται τις δυσμενείς επιπτώσεις ομοίου περιεχομένου πράξεων που πάσχουν την ίδια, κατά την προεκτεθείσα έννοια, παρανομία με την ακυρωθείσα, πρέπει, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, να γίνει δεκτό ότι εφαρμόζεται και στην περίπτωση συνδρομής των προϋποθέσεων εφαρμογής της διατυπωθείσας με την ανωτέρω απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας γενικής αρχής. Επομένως, στις εξαιρετικές περιπτώσεις, κατά τις οποίες η παρανομία της ατομικής διοικητικής πράξης απομάκρυνσης στρατιωτικού από την υπηρεσία οφείλεται ειδικώς σε διαπιστωμένη, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση, που όμως δεν αφορά ευθέως τον ενδιαφερόμενο, αντίθεση προς συνταγματικές ή άλλες υπερνομοθετικής ισχύος διατάξεις και εφόσον υφίσταται, κατά τα λοιπά,

υποχρέωση επανεξέτασης της υπόθεσης από τη Διοίκηση και, περαιτέρω, ανάκλησης της πράξης, κατ' εφαρμογή της εν λόγω γενικής αρχής, πρέπει, ενόψει ακριβώς της αυξημένης τυπικής ισχύος και εντεύθεν της σπουδαιότητας για την έννομη τάξη του παραβιασθέντος κανόνα δικαίου, να θεωρηθεί και η πράξη αυτή, που δεν έχει προσβληθεί αυτοτελώς, πλην όμως, πάσχει την ίδια παρανομία με την ακυρωθείσα, ως μηδέποτε εκδοθείσα για τις δυσμενείς συνταξιοδοτικές συνέπειες που απορρέουν από αυτή. Και τούτο, πολλώ μάλλον, σε περίπτωση τυχόν διοικητικής αποκατάστασης όσων στρατιωτικών απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία, με βάση την ίδια ή ομοίου, για την ταυτότητα του νομικού λόγου, περιεχομένου, ως πάσχουσα της αυτής αντισυνταγματικότητας ή αντίθεσης προς άλλους υπερνομοθετικής ισχύος κανόνες, διάταξη. Αποκατάσταση δε, η οποία εχώρησε από την υπηρεσιακή Διοίκηση, δια της ανάκλησης, κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, των παράνομων, ως ερειδόμενων επί της ανίσχυρης διάταξης, πράξεων που τους αφορούν, κατ' εφαρμογή της εν λόγω γενικής αρχής ή ακόμη και ανεξαρτήτως αυτής, στο πλαίσιο άσκησης της, ούτως ή άλλως υπάρχουσας, διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης να προβαίνει οίκοθεν στην ανάκληση των παράνομων διοικητικών πράξεων. Στις ανωτέρω, δηλαδή, «οριακές», ενόψει της ιδιαίτερης βαρύτητας της δικαστικώς πιστοποιηθείσας παρανομίας, περιπτώσεις, η διοικητική ανάκληση, τη νομιμότητα της οποίας παρεμπιπτόντως ελέγχει το Ε.Σ. (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 445/2012), παράγει ισοδύναμο με τη δικαστική ακύρωση των πράξεων αυτών αποτέλεσμα, που καθιστά υποχρεωτική τόσο για τη συνταξιοδοτική Διοίκηση, όσο και για το Ε.Σ. που επιλαμβάνεται των σχετικών

υποθέσεων, την αναγνώριση όλων των έννομων συνεπειών που απορρέουν από τις σχετικές αποκαταστατικές πράξεις της υπηρεσιακής Διοίκησης. Μεταξύ δε αυτών και την αναγνώριση του χρόνου που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας, εξαιτίας της ερειδόμενης επί ανίσχυρης διάταξης παράνομης διοικητικής πράξης, ως χρόνου πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας.

8. Κατά την έννοια της διάταξης του άρθρου 50 παρ. 5 του π.δ/τος 18/1989, το δεδικασμένο που προκύπτει από απορριπτική αίτησης ακύρωσης απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, ισχύει μόνον ως προς το διοικητικής φύσης ζήτημα που τέθηκε προς αντιμετώπιση κατά τον ακυρωτικό έλεγχο της νομιμότητας της προσβληθείσας διοικητικής πράξης και κρίθηκε με αυτήν την απόφαση. Το δεδικασμένο αυτό ισχύει μεταξύ των διαδίκων σε κάθε υπόθεση ή διαφορά και εμποδίζει την έκδοση πράξης με αντίθετο προς αυτό περιεχόμενο, που να στηρίζεται στα ίδια πραγματικά και νομικά δεδομένα, όπως και την επανάκριση, βάσει των ίδιων αυτών δεδομένων, του ζητήματος που κρίθηκε από το Δικαστήριο και καλύπτεται από την απορριπτική απόφαση (βλ. ΣτΕ 1636/2012, 209/1993). Εφόσον, συνεπώς, το δεδικασμένο από απορριπτική απόφαση και η εξ αυτού απορρέουσα δεσμευτική ενέργεια περιορίζεται στο κριθέν διοικητικής φύσης ζήτημα, η Διοίκηση έχει τη νόμιμη εξουσία, όταν επιλαμβάνεται της ίδιας υπόθεσης, να θεωρήσει την ανεπιτυχώς προσβληθείσα πράξη ως παράνομη και να την ανακαλέσει, εφόσον ήθελαν προκύψει νεότερα πραγματικά δεδομένα, που δεν είχαν αποτελέσει αντικείμενο κρίσης κατά την προηγηθείσα ακυρωτική δίκη, δυνάμενα δε να στηρίζουν ή να επιβάλλουν την εν λόγω ανάκληση (βλ. ΣτΕ 209/1993, 313/1989, 3461/1984, πρβλ. ΣτΕ 462/2015,

2549/2013, 1742/1993). Επίσης, δεν κωλύεται η επάνοδος της Διοίκησης, σε περίπτωση μεταβολής της νομοθεσίας, η οποία διέπει τη συγκεκριμένη υπόθεση και έχει και επί της υπόθεσης αυτής εφαρμογή (πρβλ. ΣτΕ 1943/2009, 3316/2008, 1742/1993). Αντιθέτως, δεν χωρεί επάνοδος της Διοίκησης σε κριθείσα υπόθεση, στην περίπτωση που επήλθε πάγια μεταβολή της νομολογίας των ανωτάτων δικαστηρίων επί του οικείου θέματος, εφόσον το κρίσιμο ζήτημα έχει κριθεί με τελεσίδικη δικαστική απόφαση (πρβλ. ΣτΕ 3541/2013, 1353/2011, 1143/1995). Το δεδικασμένο υπόκειται, συνεπώς, σε χρονικά όρια, τα οποία ισχύουν και για τη Διοίκηση, η οποία δεν κωλύεται, κατ' αρχήν, μετά από απορριπτική απόφαση να ενεργήσει διαφορετικά, εφόσον έχουν προκύψει νεότερα, οψιγενή, κρίσιμα για το δικαίωμα του διοικουμένου, πραγματικά ή νομικά, κατά την προεκτεθείσα έννοια, στοιχεία. Τούτο δε, καθόσον ο ακυρωτικός έλεγχος διενεργείται με βάση τα νομικά και πραγματικά δεδομένα που υφίσταντο κατά την έκδοση της προσβαλλόμενης διοικητικής πράξης. Ενόψει αυτών, από την ανωτέρω δικονομική διάταξη (άρθρο 50 παρ. 5 του π.δ/τος 18/1989) και την απορρέουσα από αυτή δέσμευση των διοικητικών αρχών ως προς το κριθέν με την απορριπτική απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ζήτημα, συνάγεται ότι, σε περίπτωση που η νομιμότητα ατομικής διοικητικής πράξης έχει κριθεί με δύναμη δεδικασμένου, δεν χωρεί, κατ' αρχήν, επανεξέταση της οριστικώς κριθείσας υπόθεσης και ανάκληση της πράξης αυτής (πρβλ. ΣτΕ 3541/2013, 1353/2011, 1143/1995), εκτός εάν συντρέχουν οι ανωτέρω προϋποθέσεις, υπό τις οποίες αυτή θα ήταν επιτρεπτή. Σε αντίθετη περίπτωση, ενόψει της ταυτότητας των διαδίκων και της διαφοράς (ιστορικής και

νομικής αιτίας), η επανεξέταση της υπόθεσης από τη Διοίκηση θα οδηγούσε σε νέα κρίση περί του κριθέντος ήδη ζητήματος, διάφορη εκείνης, στην οποία είχε ήδη καταλήξει αμετακλήτως το Δικαστήριο, με βάση τα ίδια πραγματικά και νομικά δεδομένα και, ως εκ τούτου, σε παραβίαση του δεδικασμένου που προκύπτει από την απορριπτική απόφαση.

9. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν, κατά την ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση της, δεκτά τα ακόλουθα: Ο αναιρεσείων εισήχθη στη Σχολή Δοκίμων Υπαξιωματικών Λιμενικού Σώματος ως Δόκιμος Κελευστής Λ.Σ. στις 17.7.1969, ορκίστηκε στις1970 και μετά από διαδοχικές προαγωγές προήχθη στο βαθμό του Αρχικελευστή στις1976. Με τη .../.....1976 (ΦΕΚ Γ' ...) απόφαση του Υπουργού Εμπορικής Ναυτιλίας ο αναιρεσείων αποτάχθηκε από το Λιμενικό Σώμα, διότι είχε συνάψει γάμο χωρίς άδεια της υπηρεσίας. Με το άρθρο 5 παρ. 2 και 3 του ν. 1339/1983, εφαρμοζόμενου αναλόγως και στο προσωπικό του Λιμενικού Σώματος βάσει του άρθρου 17 παρ. 1 αυτού, ορίστηκε ότι υπαξιωματικοί των Σωμάτων Ασφαλείας, χωροφύλακες, αστυφύλακες και πυροσβέστες που είχαν αποταχθεί ή απολυθεί από την υπηρεσία τους, γιατί κρίθηκαν ακατάλληλοι για μονιμοποίηση κατά το χρονικό διάστημα από 24.7.1974 μέχρι την έναρξη ισχύος του παραπάνω νόμου, είχαν δικαίωμα, εφόσον συνέτρεχαν και οι λοιποί τασσόμενοι από τις ίδιες διατάξεις όροι, να ζητήσουν επανάκριση των υποθέσεών τους και ότι σε περίπτωση επανακατάταξης ή επαναφοράς στην υπηρεσία των κρινομένων, ο εκτός υπηρεσίας χρόνος τους δεν αναγνωριζόταν ως χρόνος πραγματικής ή συντάξιμης υπηρεσίας, ούτε ως χρόνος συμμετοχής στους οικείους φορείς

ασφάλισης. Σε εφαρμογή των ως άνω διατάξεων εκδόθηκε η .../.....1984 (ΦΕΚ Γ' ...) απόφαση του Αρχηγού Λιμενικού Σώματος, με την οποία ο αναιρεσείων επανακατάχθηκε σε αυτό με το βαθμό του Αρχικελευστή, αφού προηγουμένως το αρμόδιο πειθαρχικό συμβούλιο είχε μετατρέψει την ποινή της απόταξης σε περιορισμό 30 ημερών, χωρίς όμως να αναγνωριστεί ο εκτός υπηρεσίας χρόνος του (από 23.12.1976 έως 11.9.1984) ως χρόνος πραγματικής ή συντάξιμης υπηρεσίας. Ακολούθησε η δημοσίευση του ν. 1848/1989, στο άρθρο 18 παρ. 2 του οποίου ορίστηκε ότι γάμοι στρατιωτικών των Ενόπλων Δυνάμεων, που έχουν τελεσθεί έως την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού (1848/1989) χωρίς άδεια της στρατιωτικής αρχής, αναγνωρίζονται μετά από αίτηση που υποβάλλουν οι ενδιαφερόμενοι στην αρμόδια διεύθυνση του οικείου κλάδου, καθώς και ότι με απόφαση του Αρχηγού του οικείου κλάδου αίρονται για τους υπηρετούντες στρατιωτικούς όλες οι συνέπειες που έχουν επέλθει λόγω τέλεσης γάμου χωρίς άδεια της στρατιωτικής αρχής. Κατόπιν αυτού, ο αναιρεσείων υπέβαλε στον Αρχηγό του Λιμενικού Σώματος την από 20.6.1989 αίτησή του, με την οποία ζήτησε κατ' επίκληση της ανωτέρω διάταξης την αναγνώριση του πιο πάνω χρονικού διαστήματος (από 23.12.1976 έως 11.9.1984), κατά το οποίο βρισκόταν εκτός υπηρεσίας, ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας για κάθε συνέπεια. Κατά της σιωπηρής απόρριψης του αιτήματός του ο αναιρεσείων άσκησε αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς, το οποίο κατά παραδοχή αυτής ακύρωσε με την .../1991 απόφασή του τη σιωπηρή άρνηση του Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος να αναγνωρίσει το από 23.12.1976 έως 11.9.1984 χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ο αιτών παρέμεινε εκτός

υπηρεσίας, ως χρόνο πραγματικής υπηρεσίας. Σε συμμόρφωση με την απόφαση αυτή εκδόθηκε το από ...1992 π.δ/μα (ΦΕΚ Γ' ..., όπως διορθώθηκε με το ΦΕΚ Γ' ...), με το οποίο ο αναιρεσείων προήχθη στο βαθμό του Ανθυπασπιστή Λ.Σ. αναδρομικά από 29.1.1982, καθόσον ήρθαν όλες οι συνέπειες που είχαν επέλθει λόγω τέλεσης γάμου χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας και ο χρόνος, κατά τον οποίο παρέμεινε εκτός αυτής, θεωρήθηκε ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας. Εν τω μεταξύ, κατά της .../1991 απόφασης του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς είχε ασκηθεί ενώπιον του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) έφεση από τον Υπουργό Εμπορικής Ναυτιλίας, η οποία έγινε δεκτή με την .../1998 απόφαση του ως άνω Δικαστηρίου, με αποτέλεσμα να εξαφανιστεί η προσβληθείσα .../1991 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Πειραιώς κατά το μέρος που ακύρωσε τη σιωπηρή άρνηση του Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος να αναγνωρίσει το από 23.12.1976 έως 11.9.1984 χρονικό διάστημα, κατά το οποίο ο αιτών παρέμεινε εκτός υπηρεσίας, ως χρόνο πραγματικής υπηρεσίας. Σε συμμόρφωση με την τελευταία αυτή απόφαση (ΣτΕ .../1998) εκδόθηκε το από1999 π.δ/μα (ΦΕΚ Γ' ...), με το οποίο ανακλήθηκε το αμέσως προηγούμενος εκδοθέν από1992 π.δ/μα, κατά το μέρος που αφορούσε την αναγνώριση ως πραγματικού χρόνου υπηρεσίας του διαστήματος, κατά το οποίο ο αναιρεσείων παρέμεινε εκτός αυτής λόγω της απόταξής του. Στη συνέχεια, ο αναιρεσείων προήχθη σε Πλωτάρχη και, κατόπιν αιτήσεώς του, αποστρατεύτηκε με το από2002 π.δ/μα (ΦΕΚ Γ' ...). Με την .../2003 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ. κανονίστηκε σε αυτόν σύνταξη με βάση το βασικό μισθό του βαθμού του Πλωτάρχη Λ.Σ. και χρόνο

πραγματικής υπηρεσίας από 25 έτη, 5 μήνες και 16 ημέρες, μη συνυπολογιζομένου του χρονικού διαστήματος (από 23.12.1976 έως 11.9.1984), κατά το οποίο αυτός, σύμφωνα με τα προαναφερόμενα, παρέμεινε εκτός του Σώματος. Τελικώς, με την .../.....2006 απόφαση του Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος, η οποία εκδόθηκε επί της από 20.9.2006 αίτησης του αναιρεσειόντος, ανακλήθηκε η .../.....1984 (ΦΕΚ Γ' ...) αρχική απόφαση του ίδιου οργάνου, με την οποία ο αναιρεσειών επανακατατάχθηκε στο Λιμενικό Σώμα, κατά το μέρος που δεν αναγνωρίστηκε με αυτήν ο χρόνος παραμονής του εκτός υπηρεσίας ως χρόνος πραγματικής και συντάξιμης υπηρεσίας, ταυτόχρονα δε αναγνωρίστηκε αναδρομικά ο εκτός υπηρεσίας χρόνος ως πραγματικός και συντάξιμος κατ' εφαρμογή του άρθρου 18 του ν. 1848/1989, με την αιτιολογία, μεταξύ άλλων, ότι: 1) Με την 867/1988 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας είχαν κριθεί αντισυνταγματικές και ανίσχυρες στο σύνολό τους οι διατάξεις του άρθρου 65 του ν.δ/τος 1400/1973, οι οποίες προέβλεπαν την υποχρέωση των αξιωματικών να λαμβάνουν την άδεια της υπηρεσίας, προκειμένου να συνάψουν γάμο και 2) με τη 2176/2004 απόφαση του ίδιου ως άνω Δικαστηρίου κρίθηκε ότι σε περίπτωση που με αμετάκλητη δικαστική απόφαση ακυρώνεται ατομική διοικητική πράξη για το λόγο ότι στηρίχθηκε σε διάταξη αντίθετη προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνα δικαίου, η Διοίκηση υποχρεούται να επανεξετάσει τη νομιμότητα και άλλων ατομικών πράξεων που έχουν εκδοθεί βάσει της ίδιας διάταξης και να προχωρήσει στην ανάκλησή τους. Κατ' επίκληση της προαναφερθείσας απόφασης (.../.....2006) του Αρχηγού Λιμενικού Σώματος ο αναιρεσειών υπέβαλε τη με αριθμ. πρωτ. .../18.3.2008

αίτησή του προς το Γ.Λ.Κ., με την οποία ζήτησε την τροποποίηση της .../2003 πράξης κανονισμού σύνταξης, προκειμένου να συνυπολογιστεί στο χρόνο πραγματικής και συντάξιμης υπηρεσίας ο χρόνος παραμονής του εκτός αυτής. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την .../2009 πράξη της 44^{ης} Διεύθυνσης του Γ.Λ.Κ., με την αιτιολογία, μεταξύ άλλων, ότι: Τα συνταξιοδοτικά όργανα, τα οποία κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους δικαιούνται να εξετάζουν παρεμπιπτόντως τη νομιμότητα των πράξεων των διοικητικών αρχών, εφόσον αυτές αποτελούν προϋπόθεση για την αναγνώριση συνταξιοδοτικού δικαιώματος, κρίνουν ότι η .../.....2006 απόφαση του Αρχηγού Λιμενικού Σώματος δεν είναι νομίμως αιτιολογημένη, διότι αφενός επί του ζητήματος είχε αποφανθεί αμετακλήτως με την .../1998 απόφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας κρίνοντας κατ' έφεση ότι ο αναιρεσείων δεν δικαιούται την αναγνώριση του χρόνου αυτού ως πραγματικού και συντάξιμου βάσει του άρθρου 18 του ν. 1848/1989, αφετέρου οι διατάξεις του άρθρου 18 του ν. 1848/1989 δεν είναι συνταξιοδοτικές, διότι δεν τηρήθηκε κατά την ψήφισή τους η διαδικασία του άρθρου 73 παρ. 2 του Συντάγματος και για το λόγο αυτό δεν δύνανται να έχουν συνταξιοδοτικές συνέπειες. Περαιτέρω, στην αιτιολογία της ανωτέρω πράξης του Γ.Λ.Κ. αναφέρεται ότι το άρθρο 65 του π.δ/τος 169/2007, όπως έχει ερμηνευθεί με την 493/1992 απόφαση της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, δεν δύναται εν προκειμένω να εφαρμοστεί προς όφελος του αναιρεσείοντος, καθόσον η επιβολή πειθαρχικών ποινών σε στρατιωτικό λόγω τέλεσης γάμου χωρίς προηγούμενη άδεια της υπηρεσίας κρίθηκε μεν παράνομη με την 867/1988 αμετάκλητη απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, πλην

όμως η απόφαση αυτή εκδόθηκε επί αιτήσεως ακυρώσεως τρίτου προσώπου. Την ως άνω πράξη του Γ.Λ.Κ. προσέβαλε, στη συνέχεια, ο αναιρεσείων με έφεση, η οποία απορρίφθηκε με την ήδη προσβαλλόμενη απόφαση, με την αιτιολογία ότι δεν είναι δυνατός ο συνυπολογισμός ως χρόνου πραγματικής και συντάξιμης υπηρεσίας και του διαστήματος, κατά το οποίο παρέμεινε εκτός αυτής, κατ' εφαρμογή του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007, σε συνδυασμό με τη γενική αρχή του διοικητικού δικαίου που διατυπώθηκε στη 2176/2004 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Και τούτο, καθόσον με βάση τη διάταξη αυτή, η άρση των συνεπειών που απορρέουν από παράνομη πράξη της Διοίκησης σχετικά με το δικαίωμα σύνταξης, προϋποθέτει τη διάγνωση της παρανομίας της διοικητικής πράξης με τελεσίδικη δικαστική απόφαση εκδοθείσα υπέρ του ενδιαφερόμενου προσώπου, η οποία δεσμεύει με δύναμη δεδικασμένου τα συνταξιοδοτικά όργανα κατά τον παρεμπόδιον έλεγχο που ασκούν επί των πράξεων των διοικητικών αρχών. Η έλλειψη δε της τελευταίας προϋπόθεσης (δεδικασμένο), δεν δύναται να αναπληρωθεί από την υποχρέωση της Διοίκησης να ανακαλεί τις ομοίου περιεχομένου με την κριθείσα από το Συμβούλιο της Επικρατείας ως παράνομη πράξεις της, αφενός διότι η περίπτωση αυτή δεν προβλέπεται από την ως άνω διάταξη ως πραγματική προϋπόθεση επέλευσης των έννομων συνεπειών της και αφετέρου διότι ο κανόνας που διατυπώνεται στην προπαρατεθείσα 2176/2004 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας με τη μορφή της γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου, δεν παράγει ισοδύναμο με την ακύρωση της διοικητικής πράξης αποτέλεσμα, διότι δεν συνεπάγεται την άνευ άλλου τινός υποχρέωση της Διοίκησης να ανακαλεί τις εν λόγω παράνομες

πράξεις της, αλλά μόνο να επανεξετάσει τη δυνατότητα ανάκλησής τους, λαμβάνοντας υπόψη λόγους δημοσίου συμφέροντος ή τον χρόνο που τυχόν έχει διαρρεύσει από την έκδοσή τους, καθώς και δικαιώματα τρίτων, διατηρούμενης, πάντως, της ευχέρειάς της να αρνηθεί αιτιολογημένα την ανάκληση συγκεκριμένης πράξεως. Άλλωστε, σύμφωνα με τους κανόνες της ιεραρχίας των πηγών του διοικητικού δικαίου, η εφαρμογή γενικής αρχής αποκλείεται από την ειδική επί του ζητήματος ρύθμιση που τίθεται με το άρθρο 65 του π.δ/τος 169/2007, το οποίο απαιτεί διάγνωση της παρανομίας της διοικητικής πράξης με τελεσίδικη δικαστική απόφαση εκδοθείσα υπέρ του ενδιαφερόμενου προσώπου. Επιπλέον, η προσβαλλόμενη απόφαση έκρινε ότι ορθώς έγινε δεκτό με την ως άνω πράξη του Γ.Λ.Κ. ότι η .../.....2006 απόφαση του Αρχηγού Λιμενικού Σώματος θέτει ρύθμιση αντίθετη με το κριθέν με δύναμη δεδικασμένου ζήτημα της αναγνώρισης ως πραγματικού και συντάξιμου του διανυθέντος εκτός υπηρεσίας χρόνου του αναιρεσειόντος βάσει της διάταξης του άρθρου 18 του ν. 1848/1989, καθόσον το ζήτημα αυτό είχε ήδη κριθεί αμετακλήτως με την .../1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας.

10. Με τα δεδομένα αυτά και σύμφωνα με όσα έγιναν, κατά πλειοψηφία, δεκτά στη σκέψη 6, κατά τη γνώμη που κράτησε στο Δικαστήριο, δεν συντρέχουν, εν προκειμένω, οι προϋποθέσεις εφαρμογής της διάταξης του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007, καθόσον δεν έχει εκδοθεί ειδικώς υπέρ του αναιρεσειόντος τελεσίδικη δικαστική απόφαση για τη διάγνωση της παρανομίας της επιβληθείσας σε αυτόν πειθαρχικής ποινής της απόταξης, η οποία να δεσμεύει τόσο τα συνταξιοδοτικά όργανα, όσο και το επιλαμβανόμενο της

υπόθεσης Ελεγκτικό Συνέδριο, ως προς την άρση των συνεπειών που απορρέουν από την πράξη αυτή της Διοίκησης, σε σχέση με το δικαίωμα σύνταξης. Εξάλλου, ούτε σε συνδυασμό με την κατώτερης, άλλωστε, αυτής του νόμου τυπικής ισχύος γενική αρχή, που διατυπώθηκε με τη 2176/2004 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, είναι επιτρεπτή, κατ' εφαρμογή της ίδιας διάταξης, η συνταξιοδοτική αποκατάσταση του αναιρεσειόντος, μολονότι έχει ήδη χωρήσει αποκατάσταση αυτού από την υπηρεσιακή Διοίκηση. Και τούτο, ενόψει της συνταγματικώς κατοχυρωμένης αρχής της στενής ερμηνείας των συνταξιοδοτικών διατάξεων και δη αυτών που έχουν εξαιρετικό χαρακτήρα, όπως η επίμαχη ρύθμιση, η οποία καθιερώνει πλάσμα δικαίου (πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας) ως προς τον χρόνο που ο στρατιωτικός παρέμεινε εκτός υπηρεσίας και, ως εκ τούτου, όπως έγινε ήδη δεκτό, το ρυθμιστικό πεδίο αυτής καταλαμβάνει αποκλειστικά και μόνο τις περιπτώσεις στρατιωτικών που καλύπτονται από το δεδικασμένο αποφάσεων που έχουν αναγνωρίσει την παρανομία της διοικητικής πράξης επιβολής εις βάρος των ίδιων αυτών πειθαρχικών ποινών, συνεπεία των οποίων και απομακρύνονται από την υπηρεσία. Παρέπεται ότι η ειδική αυτή συνταξιοδοτική ρύθμιση δεν δύναται να τύχει εφαρμογής σε όμοιες, απλώς, με την κριθείσα με την 867/1988 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας ως παράνομη, πράξεις επιβολής πειθαρχικών ποινών, έστω και εάν αυτές στηρίχθηκαν σε ανίσχυρες, ως εκ της αυτής αντισυνταγματικότητας, διατάξεις, όπως στην περίπτωση του αναιρεσειόντος, η διοικητική πράξη απόταξης του οποίου διέφυγε τον ακυρωτικό έλεγχο, τα δε περί του αντιθέτου υποστηριζόμενα με την υπό κρίση

αίτηση είναι αβάσιμα και απορριπτέα. Συναφώς, αβασίμως ο αναιρεσείων υποστηρίζει ότι το Τμήμα, ερμηνεύοντας με αυτό τον τρόπο και, συνακόλουθα, μη εφαρμόζοντας στην επίδικη υπόθεση τη διάταξη του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007, παραβίασε τις διατάξεις των άρθρων 5 παρ. 1, 9 παρ. 1 εδ. β' και 21 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και του άρθρου 12 της ΕΣΔΑ, οι οποίες κατοχυρώνουν την προστασία του γάμου ως θεσμού και το δικαίωμα σύναψης γάμου, με την ειδικότερη μορφή της ελευθερίας επιλογής συζύγου. Ειδικότερα, η μη αναγνώριση συνταξιοδοτικών αποτελεσμάτων σε περίπτωση παράνομης απομάκρυνσης στρατιωτικού από την υπηρεσία, έστω και για λόγους που, όπως έχει νομολογηθεί (βλ. ΣτΕ 867/1988), συνιστούν ανεπίτρεπτο περιορισμό του ανωτέρω ατομικού δικαιώματος, ουδόλως αναιρεί την ως άνω από το Σύνταγμα και την ΕΣΔΑ προστασία αυτού, αφού με τις διατάξεις αυτές δεν θεμελιώνεται αξίωση, σε περίπτωση παραβίασής τους, για ορισμένο είδος ή έκτασης, από συνταξιοδοτική άποψη, προστασίας. Αντιθέτως, εναπόκειται στην κρίση του νομοθέτη, αναλόγως με τις συνθήκες που έχουν διαμορφωθεί και με γνώμονα την ομαλή λειτουργία του φορέα απονομής σύνταξης, να καθορίσει και μάλιστα, ενόψει της σπουδαιότητας της σχετικής ρύθμισης, με ρητή πρόβλεψη σε ειδικό συνταξιοδοτικό νόμο (βλ. Ε.Σ. Ολομ. 1205/2009), αν και σε ποια έκταση θα γίνει η συνταξιοδοτική αποκατάσταση όσων στρατιωτικών απομακρύνθηκαν από την υπηρεσία εξαιτίας παράνομων διοικητικών πράξεων, έστω και αν αυτές στηρίχθηκαν σε διατάξεις που κρίθηκαν αντισυνταγματικές από το αρμόδιο δικαστήριο, όπως εν προκειμένω (πρβλ. ΣτΕ 2708/1998). Εξάλλου, ενόψει των ανωτέρω εκτιθέμενων στη σκέψη 8, ορθώς έγινε δεκτό από το δικάσαν Τμήμα

ότι η .../.....2006 απόφαση του Αρχηγού του Λιμενικού Σώματος, δυνάμει της οποίας αποκαταστάθηκε διοικητικά ο αναιρεσείων, εκδόθηκε κατά παράβαση του δεδicatedμένου που απορρέει από την προαναφερθείσα .../1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, με την οποία κρίθηκε ότι δεν είναι επιτρεπτή, με βάση τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989, η αναγνώριση του χρονικού διαστήματος, κατά το οποίο αυτός παρέμεινε, εξαιτίας της επιβληθείσας εις βάρος του ποινής της απόταξης, εκτός υπηρεσίας, ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας για τη βαθμολογική και μισθολογική του εξέλιξη. Ειδικότερα, ενόψει της ταυτότητας διαδίκων και διαφοράς (ιστορικής και νομικής αιτίας), καθόσον δεν μεσολάβησε μεταβολή του σχετικού νομοθετικού καθεστώτος, με αναδρομική, μάλιστα, δύναμη, ώστε να έχει εφαρμογή και στη συγκεκριμένη υπόθεση, ούτε προέκυψαν νεότερα κρίσιμα πραγματικά δεδομένα, που να δικαιολογούν την επανεξέταση της υπόθεσης και την ανάκληση των προγενέστερων αντίθετων διοικητικών πράξεων, το δεδicatedμένο που δημιουργήθηκε από την ανωτέρω απόφαση σχετικά με το ως άνω κριθέν διοικητικής φύσης ζήτημα, με βάση τα συγκεκριμένα πραγματικά περιστατικά και κατ' εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης του ν. 1848/1989, δεν ήταν δυνατό να ανατραπεί από τη Διοίκηση, με την υποβολή του ως άνω αιτήματος του αναιρεσείοντος για επανεξέταση της υπόθεσής του, κατόπιν εκδόσεως της 2176/2004 μεταγενέστερης απόφασης του ίδιου Δικαστηρίου (πρβλ. ΣτΕ 933/2012). Απόφαση, άλλωστε, με την οποία δεν επήλθε καν ευνοϊκή για τον αναιρεσείοντα μεταβολή της νομολογίας του Συμβουλίου της Επικρατείας ως προς την ερμηνεία της ως άνω κριθείσας με την προγενέστερη .../1998 απόφαση

διάταξης του ν. 1848/1989, αλλά επιλύθηκε εντελώς διαφορετικό και, μάλιστα, γενικό νομικό ζήτημα, που αφορούσε στον καθορισμό των προϋποθέσεων εφαρμογής του ανωτέρω νομολογιακού κανόνα σχετικά με την, κατ' εξαίρεση, κάμψη της γενικής αρχής του διοικητικού δικαίου περί διακριτικής ευχέρειας της Διοίκησης ως προς την ανάκληση των παράνομων διοικητικών πράξεων (πρβλ. ΑΕΔ 8/2013). Ως εκ τούτου, ο αναιρεσείων αβασίμως υποστηρίζει ότι, εφόσον έλαβε χώρα η διοικητική αποκατάσταση αυτού, κατ' εφαρμογή τόσο της διάταξης του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989, όσο και των προαναφερόμενων διατάξεων του Συντάγματος και της ΕΣΔΑ σχετικά με το δικαίωμα σύναψης γάμου, σε συνδυασμό με τις 867/1988 και 2176/2004 αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας, θα έπρεπε, αντιστοίχως, να πραγματοποιηθεί και η συνταξιοδοτική του αποκατάσταση, κατ' εφαρμογή του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007. Συνεπώς, κατά τη γνώμη που κράτησε στο Δικαστήριο, ο πρώτος λόγος αναίρεσης, με τον οποίο ο αναιρεσείων προβάλλει ότι, κατ' εσφαλμένη ερμηνεία και εφαρμογή των ως άνω διεπουσών την επίδικη υπόθεση διατάξεων, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν αναγνώρισε τον χρόνο που διανύθηκε εκτός υπηρεσίας λόγω της απόταξής του, ως χρόνο πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

11. Κατά τη γνώμη, όμως, των Συμβούλων Θεολογίας Γναρδέλλη, Κωνσταντίνου Εφεντάκη, Βασιλικής Σοφιανού, Αγγελικής Πανουτσακοπούλου, Δημητρίου Τσακανίκα και Ευφροσύνης Παπαθεοδώρου, οι οποίοι μειοψήφησαν, εφόσον, στην προκειμένη περίπτωση, η παρανομία της επιβολής εις βάρος του αναιρεσείοντος της πειθαρχικής ποινής της απόταξης, συνεπεία της οποίας και

απομακρύνθηκε από την υπηρεσία, οφείλεται ειδικώς, μολονότι η εν λόγω ατομική διοικητική πράξη δεν έχει προσβληθεί αυτοτελώς, σε διαπιστωμένη, με αμετάκλητη δικαστική απόφαση και δη την 867/1988 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, αντίθεση προς τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 4 παρ. 1 και 2, 5 παρ. 1 και 2 και 21 παρ. 1 του Συντάγματος, καθώς και του άρθρου 12 της ΕΣΔΑ, η αποκατάσταση αυτού από την υπηρεσιακή Διοίκηση, η οποία προέβη στην άρση των δυσμενών συνεπειών της κατά τα ανωτέρω παράνομης απόταξής του, με την ανάκληση της .../.....1984 απόφασης του Αρχηγού Λιμενικού Σώματος, κατά το μέρος που δεν είχε αναγνωρισθεί ο εκτός υπηρεσίας χρόνος του ως χρόνος πραγματικής υπηρεσίας, παράγει ισοδύναμο με τη δικαστική ακύρωση της απόταξής του αποτέλεσμα, που καθιστά υποχρεωτική, παρά το γεγονός ότι η ανωτέρω απόφαση (ΣτΕ 867/1988) δεν αφορά ευθέως τον ίδιο, και τη συνταξιοδοτική αποκατάστασή του, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007. Και τούτο, ανεξαρτήτως του ότι, εν προκειμένω, υφίστατο υποχρέωση επανεξέτασης της υπόθεσης από τη Διοίκηση, κατ' εφαρμογή της διατυπωθείσας με τη 2176/2004 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας γενικής αρχής, δοθέντος ότι ο αναιρεσείων είχε υποβάλει τη σχετική αίτηση (στις 20.9.2006) εντός ευλόγου χρόνου από τη δημοσίευση της τελευταίας αυτής «απόφασης αρχής», με την οποία, ενόψει της εξασφάλισης της σταθερότητας που εγγυάται η έκδοσή της από τον ανώτατο δικαστικό σχηματισμό του ως άνω Δικαστηρίου, καθορίσθηκαν, κατά πάγιο τρόπο, οι προϋποθέσεις επίκλησής της (βλ. contra ΣτΕ 2736/2005). Περαιτέρω, με τη μεταστροφή αυτή της νομολογίας του

Συμβουλίου της Επικρατείας καθιερώθηκε ευθέως, ως απορρέον εκ της συνταγματικής αρχής του Κράτους δικαίου, ατομικό δικαίωμα επανεξέτασης όχι μόνο οριστικώς, αλλά ακόμη και με τελεσίδικη (ή αμετάκλητη) δικαστική απόφαση, κριθέντων ζητημάτων, δια της ανάκλησης των όμοιων με την ακυρωθείσα πράξεων που ερείδονται σε διατάξεις που έχουν κριθεί ως αντίθετες προς υπέρτερης τυπικής ισχύος κανόνες δικαίου (πρβλ. άρθρο 66 παρ. 8 του Σ.Κ., ΣτΕ 19/2015). Ως εκ τούτου, η κατ' ορθή, σύμφωνα με όσα προεκτέθηκαν, εφαρμογή των κριτηρίων της 2176/2004 απόφασης της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας, διοικητική αποκατάσταση του αναιρεσειόντος, δεν προσκρούει, όπως εσφαλμένα δέχθηκε η αναιρεσιβαλλόμενη, στο δεδικασμένο που παρήχθη με την προηγούμενη .../1998 απόφαση του ίδιου Δικαστηρίου. Και τούτο, λόγω έλλειψης ταυτότητας νομικής και ιστορικής αιτίας, καθόσον η κρίση αυτή του Δικαστηρίου περιορίστηκε στο ζήτημα της συνδρομής ή μη των προϋποθέσεων για την αναγνώριση του χρόνου που διανύθηκε, συνεπεία της απόταξης του αναιρεσειόντος, εκτός υπηρεσίας, ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας, με βάση τη διάταξη του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989. Ενόψει δε του ότι αφενός, κατά πάγια αρχή, το δεδικασμένο δεσμεύει υπό την επιφύλαξη ότι οι νομικές και πραγματικές συνθήκες, στις οποίες αναφέρεται η δικαστική απόφαση, δεν έχουν αλλάξει (*rebus sic standibus*), αφετέρου, σε περίπτωση απόρριψης ενδίκου βοηθήματος κατ' ουσία, η έκταση των χρονικών ορίων του δεδικασμένου εξαρτάται άμεσα από τις αιτιολογίες της απόφασης, η δεσμευτική ισχύς του δεδικασμένου που δημιουργήθηκε ως προς τη συγκεκριμένη αιτία απόρριψης της ασηκηθείσας, με την ως άνω νομική βάση

(άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989), αίτησης ακυρώσεως, εξαντλήθηκε χρονικώς με την επάνοδο της Διοίκησης και τη δικαίωση του αναιρεσειόντος, με βάση το ανωτέρω ασκηθέν δικαίωμα επανεξέτασης της υπόθεσής του, που αναγνωρίσθηκε με τη 2176/2004 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας. Και τούτο, δοθέντος, μάλιστα, ότι ο νομολογιακός αυτός κανόνας, ως απορρέων ευθέως εκ του Συντάγματος, δεν είναι κατώτερης τυπικής ισχύος, αλλά υπερισχύει, σε κάθε περίπτωση, της ως άνω νομοθετικής ρύθμισης (άρθρο 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989). Η δυνατότητα, συνεπώς, της Διοίκησης να αποκλίνει, εν προκειμένω, από τα κριθέντα με τη .../1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, χωρίς τούτο να άγει, κατά κυριολεξία, σε ανατροπή του σχετικού δεδικασμένου, θεμελιώνεται στην επέλευση των χρονικών ορίων αυτού και, συνακόλουθα, στην άρση της απορρέουσας δεσμευτικής για τη Διοίκηση ενέργειάς του, λόγω της επελθούσας μεταβολής τόσο των νομικών, όσο και των πραγματικών δεδομένων της συγκεκριμένης υπόθεσης. Θα έπρεπε, συνεπώς, κατ' εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 65 του π.δ/τος 169/2007, υπό το φως των συνταγματικών αρχών της ισότητας και του Κράτους δικαίου ερμηνευομένης, η πράξη απόταξης του αναιρεσειόντος, που πάσχει την ίδια πλημμέλεια, και δη αντισυνταγματικότητα, με την ακυρωθείσα με την 867/1988 απόφαση της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας πειθαρχική ποινή, να θεωρηθεί ως μηδέποτε εκδοθείσα και για τις δυσμενείς συνταξιοδοτικές συνέπειες που απορρέουν από αυτή και να αναγνωρισθεί ο χρόνος που διανύθηκε, συνεπεία αυτής, εκτός υπηρεσίας, ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Κατόπιν αυτών, κατά τη γνώμη που

μειοψήφισε, ο λόγος αναίρεσης περί εσφαλμένης ερμηνείας και εφαρμογής των διεπουσών την επίδικη υπόθεση διατάξεων, θα έπρεπε να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

12. Κατά τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, τόσο τα αρμόδια συνταξιοδοτικά όργανα, κατά την άσκηση της αρμοδιότητάς τους για κανονισμό των συντάξεων, όσο και το Ελεγκτικό Συνέδριο, προκειμένου να αχθεί σε επίλυση ζητήματος που εμπίπτει στην αποκλειστική αρμοδιότητά του, όπως είναι η διαφορά από την απονομή σύνταξης, μπορούν και οφείλουν να εξετάζουν παρεμπιπτόντως το κύρος και τη νομιμότητα των πράξεων της Διοίκησης, εφόσον αυτές αποτελούν νόμιμη ουσιαστική προϋπόθεση για την αναγνώριση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, εκτός αν υφίσταται για το ζήτημα αυτό απόφαση αρμοδίου διοικητικού δικαστηρίου με δύναμη δεδικασμένου, η οποία δεσμεύει τα συνταξιοδοτικά όργανα του Γ.Λ.Κ. και το Ελεγκτικό Συνέδριο (βλ. Ε.Σ. Ολομ. 445/2012, πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 1785/2012, 2077/2010, 1892, 1195, 48/2009, 1491/2002, 848/2001, 409/1996).

13. Με την υπό κρίση αίτηση, ο αναιρεσείων προβάλλει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση σιγή αντιπαρήλθε τον ουσιώδη ισχυρισμό του ότι τα συνταξιοδοτικά όργανα ήταν αναρμόδια να προβούν σε έλεγχο της συνδρομής των νομίμων προϋποθέσεων για την αναγνώριση του χρόνου παραμονής του εκτός υπηρεσίας ως χρόνου πραγματικής υπηρεσίας, καθώς αποκλειστικά αρμόδια προς τούτο ήταν τα όργανα της υπηρεσιακής Διοίκησης, τα οποία και προέβησαν στη διοικητική αποκατάστασή του. Ο λόγος, όμως, αυτός, ο οποίος,

κατά την κρίση του Δικαστηρίου, αναφέρεται σε εσφαλμένη ερμηνεία και πλημμελή εφαρμογή του νόμου (περ. γ' του άρθρου 115 του π.δ/τος 1225/1981), αφού δεν συναρτάται με μη εξέταση από το δικάσαν Τμήμα προβληθέντος εκ μέρους του αιτούντος πραγματικού ισχυρισμού (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ. 44/2009), πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος, καθόσον, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στην προηγούμενη σκέψη, το δικάσαν Τμήμα, κατά το μέρος που απέρριψε σιωπηρά τον ανωτέρω λόγο έφεσης του ήδη αναιρεσειόντος, δεν έσφαλε ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των διεπουσών την επίδικη υπόθεση διατάξεων.

14. Στο άρθρο 4 του Συντάγματος ορίζεται ότι: «1. Οι Έλληνες είναι ίσοι ενώπιον του νόμου. 2. Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες έχουν ίσα δικαιώματα και υποχρεώσεις (...)». Περαιτέρω, στο άρθρο 29 του ν. 1489/1984 (Α' 170) ορίζονται τα ακόλουθα: «Αξιωματικοί αδελφές νοσοκόμες, που αποστρατεύθηκαν κατεφαρμογή της νομοθεσίας περί Σώματος Αξιωματικών Αδελφών Νοσοκόμων για παράβαση διατάξεων σχετικών με την τεκνοποίηση ή τέλεση γάμου αποκαθίστανται ως εξής: 1. Ανακαλούνται στην ενέργεια με αίτησή τους που υποβάλλεται στην αρμόδια υπηρεσία του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας, μέσα σε ένα μήνα από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 66 του Ν.Δ. 1400/1973 (ΦΕΚ Α 114) και του άρθρου 51 του Ν.Δ. 178/1969 (ΦΕΚ Α 71). 2. Οι αποκαθιστάμενες με το νόμο αυτόν δεν απομακρύνονται από την υπηρεσία αν δεν έχουν θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης. Σε καμιά περίπτωση όμως δεν παραμένουν στην υπηρεσία εφόσον έχουν συμπληρώσει το όριο ηλικίας που ορίζεται κάθε φορά από το νόμο για την απόλυσή τους ή συντρέχουν πειθαρχικοί ή ποινικοί λόγοι που επιφέρουν

απόλυση από την υπηρεσία. 3. Η παραπάνω αποκατάσταση δεν παρέχει δικαίωμα για λήψη αναδρομικών αποδοχών, βοηθήματος ή μερίσματος από τα Μετοχικά Ταμεία. 4 (...). Εξάλλου, στο άρθρο 30 του προαναφερθέντος νόμου 1489/1984 ορίζεται ότι: «(...) Για τις αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες που είχαν αποστρατευθεί λόγω τεκνοποίησης ή τέλεσης γάμου βάσει διατάξεων που έχουν καταργηθεί με το Ν. 1293/1982 (ΦΕΚ 122) και αποκαθίστανται σε εφαρμογή του άρθρου 29 του παρόντος νόμου, ο χρόνος παραμονής τους εκτός υπηρεσίας και μέχρι τρία (3) έτη θεωρείται ως χρόνος πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας. Για όσες από τις παραπάνω νοσοκόμες κατά τη συμπλήρωση του ορίου ηλικίας δε θεμελιώνουν δικαίωμα σύνταξης ή δεν ανακαλούνται στην ενέργεια λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας αναγνωρίζεται ως πραγματική συντάξιμη υπηρεσία χρόνος μέχρι τέσσερα (4) έτη».

15. Από τις παρ. 1, 2, 3, 5, 6, 7 και 8 του άρθρου 66 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007), όπως ίσχυαν κατά τον κρίσιμο στην ένδικη υπόθεση χρόνο, συνάγεται ότι οι πράξεις κανονισμού, ανακαθορισμού ή αναπροσαρμογής συντάξεων που έχουν περαιωθεί οριστικώς, είτε γιατί δεν ασκήθηκαν κατ' αυτών τα προβλεπόμενα στο άρθρο 66 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα ενδικοφανή ή ένδικα μέσα (ένσταση ή έφεση), είτε γιατί τα ασκηθέντα απορρίφθηκαν (βλ. σχετ. Ε.Σ. Ολομ. 729/1999, 2126/1995), απαραδέκτως επαναφέρονται για νέα κρίση ενώπιον των συνταξιοδοτικών οργάνων με αίτηση του ενδιαφερομένου, εκτός εάν συντρέχουν οι περιοριστικά απαριθμούμενες στο νόμο εξαιρέσεις, ήτοι επίκληση επιγενόμενης μεταβολής του νομικού καθεστώτος που διέπει την υπόθεση ή μεταγενέστερης απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία

κρίθηκε αμετακλήτως καθ' ερμηνεία των ίδιων διατάξεων αντίθετα το νομικό ζήτημα που αφορά την υπόθεσή του, ή, τέλος, νέων κρίσιμων εγγράφων (βλ. Ε.Σ. Ολομ. 1095/2013).

16. Με την υπό κρίση αίτηση, ο αναιρεσείων προβάλλει ότι η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση δεν απάντησε στον ουσιώδη ισχυρισμό του περί άνισης, κατά παράβαση των διατάξεων του άρθρου 4 παρ. 1 και 2 του Συντάγματος, μεταχείρισης αυτού σε σχέση με τις αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες, οι οποίες είχαν απομακρυνθεί υπό τις ίδιες με αυτόν συνθήκες από την υπηρεσία, λόγω τέλεσης γάμου ή τεκνοποίησης και ότι, συνακόλουθα, εσφαλμένα, δεν έκανε δεκτό το αίτημά του για αναγνώριση του εκτός υπηρεσίας χρόνου του ως χρόνου πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, κατ' επεκτατική εφαρμογή της προεκτεθείσας διάταξης του άρθρου 30 του ν. 1489/1984, με την οποία ο νομοθέτης προέβλεψε την αναγνώριση ως χρόνου πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας του χρόνου παραμονής των ανωτέρω αξιωματικών εκτός υπηρεσίας μέχρι τρία έτη και για όσες δεν θεμελιώναν δικαίωμα σύνταξης ή δεν ανακαλούνταν στην ενέργεια λόγω συμπλήρωσης του ορίου ηλικίας, χρόνου μέχρι τέσσερα έτη.

17. Σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά στη σκέψη 15, ο αναιρεσείων απαραδέκτως επιχείρησε με τον ανωτέρω λόγο της έφεσής του να πλήξει τα συνταξιοδοτικά δεδομένα της .../2003 πράξης του Γ.Λ.Κ. περί κανονισμού της σύνταξής του, η οποία, εφόσον δεν προσβλήθηκε με την άσκηση των προβλεπόμενων στο άρθρο 66 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα ενδικοφανών ή ενδίκων μέσων, κατέστη οριστική. Εξάλλου, δεν επικαλέσθηκε επιγενόμενη

μεταβολή του νομικού καθεστώτος που διέπει την υπόθεσή του ή της σχετικής νομολογίας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, ούτε νέα κρίσιμα έγγραφα, ώστε να καταστεί, κατ' εξαίρεση, επιτρεπτή η επανεξέταση της υπόθεσής του από την άποψη αυτή (πρβλ. Ε.Σ. Ολομ 3313/2013) και, συνακόλουθα, η έρευνα από το δικάσαν Τμήμα της βασιμότητας του ως άνω προβληθέντος με την έφεσή του ισχυρισμού.

18. Περαιτέρω, σε κάθε περίπτωση, ο αναιρεσείων, δοθέντος ότι απομακρύνθηκε από την υπηρεσία, επειδή υπέπεσε στο πειθαρχικό παράπτωμα της τέλεσης γάμου χωρίς την απαιτούμενη άδεια αυτής (βλ. άρθρα 2 και 4 παρ. 1 του ν.δ/τος 1290/1972 «Περί γάμου των κατωτέρων οργάνων των Σωμάτων Ασφαλείας, Λιμενικού και Πυροσβεστικού», Α' 214), επανακατατάχθηκε δε στο Λιμενικό Σώμα, με βάση τη διάταξη του άρθρου 5 παρ. 2, σε συνδυασμό με το άρθρο 17 παρ. 1, του ν. 1339/1983 «Αποκατάσταση του προσωπικού των Σωμάτων Ασφαλείας και του Λιμενικού Σώματος που διώχθηκε για πολιτικούς λόγους και ρύθμιση θεμάτων του προσωπικού των Σωμάτων αυτών που είναι στην ενέργεια» (Α' 35), η οποία αφορούσε αυτούς που είχαν αποταχθεί ή απολυθεί από την υπηρεσία, γιατί κρίθηκαν (για οποιοδήποτε λόγο) ακατάλληλοι για μονιμοποίηση κατά το χρονικό διάστημα από 24.7.1974 μέχρι την έναρξη ισχύος του, δεν τελεί υπό τις ίδιες ή ουσιωδώς όμοιες συνθήκες με τις αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες, που, κατά τη ρητή βούληση του νομοθέτη, εμπίπτουν στο ρυθμιστικό πεδίο της επίμαχης διάταξης του ν. 1489/1984. Εκείνες, δηλαδή, που, αφενός μεν, είχαν αποστρατευθεί, λόγω παράβασης της καταργηθείσας με τον ν. 1293/1982 νομοθεσίας, η οποία καθιέρωνε σειρά

επιπρόσθετων, σε σχέση με τους άνδρες μόνιμους στρατιωτικούς των Ενόπλων Δυνάμεων (βλ. άρθρο 65 παρ. 4 του ν.δ/τος 1400/1973 «Περί Καταστάσεων των Αξιωματικών των Ενόπλων Δυνάμεων», Α' 114) και ιδιαίτερος αυστηρών περιορισμών, ως προς τη σύναψη γάμου, αλλά και την τεκνοποίηση, υπό τη μορφή είτε της γενικής απαγόρευσης τεκνοποίησης είτε της απαγόρευσης σύναψης γάμου ή τεκνοποίησης πριν από την παρέλευση ορισμένου χρονικού διαστήματος από της ονομασίας τους ως Δοκίμων Αξιωματικών, κατά περίπτωση. Περιορισμών, η παράβαση των οποίων συνεπάγεται, κατά τις οικείες διατάξεις, τη θέση αυτών σε αυτεπάγγελτη αποστρατεία (βλ. άρθρο 3 παρ. 3 του ν.δ/τος 2976/1954 «Περί του σώματος Αξιωματικών Αδελφών Νοσοκόμων των Ενόπλων Δυνάμεων "ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΗ", Α' 207, υπό την αρχική του μορφή και όπως είχε αντικατασταθεί με το άρθρο 2 του ν.δ/τος 475/1970, Α' 58, πρβλ. ΣτΕ 2708/1998, καθώς και άρθρο 5 παρ. 4 του ν.δ/τος 1032/1971 «Περί του Σώματος Αξιωματικών Αδελφών Νοσοκόμων», Α' 232, υπό την αρχική του μορφή και όπως είχε τροποποιηθεί με το άρθρο 1 του ν.δ/τος 316/1974, Α' 48 και αντικατασταθεί με το άρθρο 1 του ν. 353/1976, Α' 148). Αφετέρου δε, ανακλήθηκαν στην ενέργεια, κατ' εφαρμογή της οριζόμενης από την ως άνω διάταξη του άρθρου 29 του ως άνω ν. 1489/1984 διαδικασίας, ήτοι κατόπιν αίτησής τους υποβληθείσας εντός μηνός από την έναρξη ισχύος του νόμου αυτού. Εκ των ανωτέρω παρέπεται ότι δεν παρίσταται αδικαιολόγητη η διαφορετική αυτή συνταξιοδοτική μεταχείριση που επιφύλαξε ο νομοθέτης στις ανωτέρω αξιωματικούς αδελφές νοσοκόμες, σε σχέση με τους λοιπούς μόνιμους στρατιωτικούς και κατ' ακολουθία και τους υπηρετούντες στο Λιμενικό Σώμα,

όπως ο αναιρεσείων, που είχαν απομακρυνθεί από την υπηρεσία λόγω τέλεσης γάμου χωρίς την απαιτούμενη έγκριση από την αρμόδια στρατιωτική ή λιμενική αρχή και για τους οποίους δεν προβλέφθηκε αντίστοιχη συνταξιοδοτική αποκατάσταση, αφού, όπως κρίθηκε με τη .../1998 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας, η διάταξη του άρθρου 18 παρ. 2 του ν. 1848/1989 περιοριζόταν αποκλειστικά στην άρση των πειθαρχικών ποινών ή άλλων τυχόν κυρώσεων που είχαν επιβληθεί, για τον ανωτέρω λόγο, σε όσους υπηρετούσαν κατά τον χρόνο έναρξης ισχύος του. Η τυχόν δε επιδιωκόμενη με την έφεση του ήδη αναιρεσείοντος επέκταση της εν λόγω ρύθμισης του ν. 1489/1984 και σε αυτούς, θα αποτελούσε εξομοίωση καταστάσεων και προσώπων, που ο νομοθέτης, αξιολογώντας εύλογα τις διαφορετικές συνθήκες που ισχύουν για καθεμιά, θέλησε να ρυθμίσει με διαφορετικό τρόπο. Κατά συνέπεια, δεν συντρέχει, εν προκειμένω, περίπτωση παραβίασης της αρχής της ισότητας (άρθρο 4 παρ. 1 του Συντάγματος), με την οποία κατοχυρώνεται υποχρέωση του νομοθέτη για ομοιόμορφη μεταχείριση των προσώπων που τελούν υπό τις αυτές ή ουσιαδώς όμοιες συνθήκες (Ε.Σ. Ολομ. 452/2012, 185/2011, 741/2010, 728/2009), αλλά ούτε και της αρχής της ισότητας των δύο φύλων (άρθρο 4 παρ. 2 του Συντάγματος), καθώς η διαφοροποίηση αυτή της συνταξιοδοτικής μεταχείρισης των αξιωματικών αδελφών νοσοκόμων συναρτάται με το γεγονός ότι πρόκειται για μία όλως διακριτή κατηγορία στρατιωτικών, διεπόμενη από ειδικό νομικό καθεστώς ως προς τις προϋποθέσεις τέλεσης γάμου και τεκνοποίησης, αλλά και επανόδου στην υπηρεσία, από την οποία είχαν απομακρυνθεί, λόγω ακριβώς παράβασης των ιδιαίτερων απαγορεύσεων, στις οποίες υπόκειντο. Άλλωστε,

όπως έγινε ήδη δεκτό στη σκέψη 6, δεν είναι επιτρεπτή αναλογική εφαρμογή εξαιρετικών συνταξιοδοτικών διατάξεων, όπως η επίμαχη ειδική αποκαταστατική ρύθμιση του ν. 1489/1984, σε άλλες, πλην των ρητώς απ' αυτές ρυθμιζόμενων, περιπτώσεις, καθόσον τούτο θα προσέκρουε στη μη τήρηση όσων επιτάσσονται, για δημοσιονομικούς λόγους, με τις διατάξεις των άρθρων 73 παρ. 2 και 80 παρ. 1 του Συντάγματος.

19. Ενόψει των ανωτέρω εκτιθέμενων στις σκέψεις 14 έως 17, δεν έσφαλε το δικάσαν Τμήμα ως προς την ερμηνεία και εφαρμογή των διεπουσών την επίδικη υπόθεση διατάξεων, κατά το μέρος που απέρριψε σιωπηρά το αίτημα του αναιρεσιόντος για αναγνώριση του διανυθέντος εκτός υπηρεσίας, λόγω τέλεσης γάμου χωρίς άδεια αυτής, χρόνου του ως χρόνου πραγματικής συντάξιμης υπηρεσίας, κατ' επεκτατική εφαρμογή της διάταξης του άρθρου 30 του ν. 1489/1984, ο προβαλλόμενος δε, κατ' εκτίμηση του δικογράφου της υπό κρίση αίτησης, λόγος αναίρεσης, με τον οποίον υποστηρίζονται τα αντίθετα, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

20. Κατ' ακολουθίαν όσων προηγουμένως κρίθηκαν, η κρινόμενη αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Δια τούτα

Απορρίπτει την αίτηση. Και

Διατάσσει την κατάπτωση του κατατεθέντος παραβόλου υπέρ του Δημοσίου.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 25 Φεβρουαρίου 2015.

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΕΙΣΗΓΗΤΡΙΑ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΓΓΕΛΑΡΑΣ

ΕΥΦΡΟΣΥΝΗ ΠΑΠΑΘΕΟΔΩΡΟΥ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 5 Απριλίου 2017.

Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ ΘΕΟΤΟΚΑΤΟΥ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ